

Motion till riksdagen 2005/06: MJ519

av Anita Brodén m.fl. (fp)

En liberal jordbruks-, skogs- och fiskepolitik

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Grunden för en liberal jordbruks-, skogs- och fiskepolitik är en aktiv näringspolitik med tydligt företagarperspektiv. Folkpartiet anser att det skall vara miljömässigt hållbara verksamheter där produktion och tjänster styrs av konsumenternas efterfrågan.

Folkpartiet anser det väsentligt att inom EU verka för en snabbt avreglerad marknad och frihandel samt en rättvis handelspolitik gentemot tredje världen. Folkpartiet anser att alla exportstöd samt andra handelsstörande krediter och stöd snabbt bör tas bort.

Folkpartiet anser det djupt olyckligt att låsa EU:s gemensamma jordbruksbudget på en så hög nivå och under så lång tid. Detta bör den svenska regeringen med kraft driva på för att uppnå en förändring på EU-nivå.

Folkpartiet anser att ekologiskt och miljömässigt hållbar konventionell odling kompletterar varandra. De miljömässiga satsningar som görs vid konventionell odling bör uppmärksammas, eftersom de insatserna har stor betydelse för att nå miljömålen.

Folkpartiet anser att det är viktigt att klargöra fosfors respektive kvävet påverkan för att med beslutsamhet kunna samlas kring rätt framtida åtgärder. Det är också viktigt att se vad resultatet av halvtidsöversynen av EU:s jordbrukspolitik (MTR) haft för påverkan på övergödningsproblematiken. Med en 10-procentig minskning av spannmålsarealen samt en motsvarande ökning av vall torde läckaget ha minskat. Detta bör dock analyseras ordentligt samt ligga till underlag för ytterligare åtgärder.

Folkpartiet anser det väsentligt att minska växthuseffekten. Stimulanserna för förnybara drivmedel är även viktiga för de areella näringarna. Vi anser att man skall kräva en inblandning av förnybara drivmedel i samband med dieselskattenedsättningar för jordbruket.

Folkpartiet anser att det behövs ett samlat grepp inom myndigheter och verk med ansvar för de areella näringarna. I LAN (Verket för landsbygden och de areella näringarna) skall alla frågor som hör till näringsdelen av jord, skog och fiske ingå.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet anser att en grundlig analys krävs för att bedöma hur skogens resurser framöver skall tillvaratas på bästa sätt.

Folkpartiet anser att områdesskydd är viktigt för att värna den biologiska mångfalden och säkerställa skydd av unika biotoper. Folkpartiet anser att en ökad smidighet och flexibilitet skall råda vid inrättande av reservatsbildning, naturvårdsavtal och biotopskydd.

Det svenska fisket har en framtid och får inte slås sönder av oförutsägbara beslut. Vad som nu istället krävs är långsiktighet i regelverken som ger framförhållning, så att yrkesfisket, med tyngdpunkt på det småskaliga, under ordnade former kan anpassas till ett långsiktigt möjligt fångstuttag.

Förädlings- och beredningsindustrin har stor betydelse för flera kustsamhällen. Det är viktigt att också denna industri kan ges möjlighet till en långsiktigare planering.

Folkpartiet anser att det skall vara möjligt att överlåta handredskapsfiskerätten till fiskevårdsområdesföreningar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Inledning	7
Jordbrukspolitik i ett globalt perspektiv	7
Jordbrukspolitik i ett europeiskt perspektiv	7
Jordbrukspolitik i ett svenskt perspektiv	8
Företagare	9
Konsumenter.....	10
Djurhållning	11
Verka för ett internationellt gott djurskydd	11
Hästnäringen	12
Veterinärverksamheten.....	12
Djurskyddsinspektörer	13
De areella näringarnas betydelse för landsbygdsutvecklingen	14
Jordbrukspolitiken – en del av landsbygdspolitiken.....	15
Skog	17
Skogspolitikens mål	18
Skogen som energi- och råvarukälla	18
Skogens sociala och kulturella värden	18
Åtgärder vid föryngring av skog samt betesskador av klövvilt	19
Röjning och gallring av skog.....	20
Hänsyn till rennäringens intressen	20
Utbildning inom skogsnäringen	21
Skogsägande.....	21
Internationellt skogssamarbete	22
Fiske.....	22
Areella näringar och miljöpolitiken	25
Områdesskydd.....	26
Areella näringar och klimat/energipolitiken.....	27
Forskning inom de areella näringarna	28
Avel, förädling och genteknik inom de areella näringarna.....	29
Jämställdhet i de areella näringarna	30

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens ansvar att vara pådrivande i WTO-förhandlingarna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om "hållbarhetscertifiering"/"miljöcertifiering" av jordbruket.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om säsongsarbete samt förenklade regelverk för arbetskraftsinvandring.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s mjölksubventioner till skolor bör upphöra.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordningsansvaret i internationella organ.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklingar och återkopplingar av avrapporteringar till EU angående djurskydd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minimera tiden för slakttransporter och om borttagande av exportbidrag för levande djur.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige hårdare skall driva ett förbud inom EU mot tvångsmatning av djur.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitetssäkring av hästbranschen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en allsidig spegling av veterinärorganisationen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av adekvat utbildning för samtliga djurskyddsinspektörer.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det nu är av stor vikt att regeringen skyndsamt genomför de åtgärder som krävs för att få ett väl fungerande djursjukdataregister.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall följa utvecklingen och vara öppet för att prova växtnäringsbalanssystem på ett antal försöksgårdar i Sverige.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning och långsiktiga incitament för att möjliggöra övergång till förnybara drivmedel.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den fortsatta sänkningen av dieselskatten för jord- och skogsbrukets maskiner bara skall gälla om man använder diesel med inblandning av förnybart drivmedel.²
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varje skogsägares ansvar för och egenintresse av att sköta sitt skogsföretag för långsiktig god marknadsekonomisk tillväxt.

Fel! Okänt namn på

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogens potential som energi- och råvarukälla.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett nationellt skogsprogram.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till ett digitalt register som visar var fornlämningar finns.³
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förlängning av preskriptionstiden för olaglig skogsavverkning.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är angeläget att markfrågan och andra frågor kopplade till rennäringen får en snar lösning.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör göra en översyn över den skogliga utbildningen för att säkra och möta framtida behov inom skogsområdet samt att säkra finansieringen av starka svenska forskningsinstitutioner.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sveaskog bör utförsäljas samt att Sveaskog fram till försäljning skall ligga i framkant vad gäller miljötaganden.⁴
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att förbättra havsmiljön så att livet på havsbotten och kustvattnen skall kunna fungera som reproduktionsområden för fisken.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av en långsiktighet i regelverken som ger framförhållning, så att yrkesfisket, med tyngdpunkt på det småskaliga, under ordnade former kan anpassas till ett långsiktigt möjligt fångstuttag.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av förädlings- och beredningsindustrin för bevarande och utveckling av levande kustsamhällen.⁴
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall bli möjligt att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar även i skärgården och längs kusten.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utveckling av fisketurismen.⁴
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att se MTR:s påverkan på övergödningproblematiken.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stormen Gudruns övergödningseffekter på sikt, inte minst för Laholmsbukten, bör uppmärksammas.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillvarata den kraft och kunskap som finns i många organisationer och nätverk.

Fel! Okänt namn på

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om frivilliga avsättningar, biotopskydd, naturvårdsavtal samt naturreservat.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att klargöra SLU:s sektorsansvar i budgeten.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Formas ansvar för livsmedelsforskningen och en översyn av rådsforskningen.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en enhetlig lagstiftning om avel och förädling som är teknikneutral.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om frågan om samexistens och skadestånd till konventionella odlare och ekodlare.

¹Yrkande 3 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

²Yrkande 15 hänvisat till SkU.

³Yrkande 19 hänvisat till KrU.

⁴Yrkandena 23, 26 och 28 hänvisade till NU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Grunden för den liberala jordbruks-, skogs- och fiskepolitiken är en aktiv näringspolitik med ett tydligt småföretagarperspektiv. Våra areella näringar spelar en viktig roll när det gäller samspelet mellan företagande och god miljö. Svenskt jordbruk har jämfört med många andra europeiska länders speciella villkor, vilket ställer ökade krav på näringen, men som också på sikt kan leda till konkurrensfördelar i framtiden. Sverige är exempelvis ledande vad gäller god djuromsorg. Vi har kortare odlingsssäsong än flera andra länder men också tjälade jordar som minskar behovet av kemisk bekämpning, vilket i sin tur ger bättre livsmedel.

Målet för jordbrukspolitiken bör, enligt oss liberaler, vara ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart jordbruk vars produktion styrs av konsumenternas efterfrågan och uppfyller riksdagens ställda krav på biologisk mångfald, öppna landskap samt ett bevarande av vårt kulturhistoriska arv. Jordbrukarens ställning i miljöarbetet bör stärkas och jordbruksstödet ges en tydligare miljöinriktning där näringen ersätts för sina miljötjänster. Många gånger glöms de stora fördelarna med ett varierat jordbruk bort. Det småskaliga jordbruket medför i synnerhet miljöeffekter som har positiv inverkan.

Jordbrukspolitik i ett globalt perspektiv

Ökad handel för tredje världen är det viktigaste bidraget för att nå tillväxt och välståndökning. En rättvis handelspolitik gentemot tredje världen kräver att i-länderna förändrar sin jordbruks- och handelspolitik. Det är därför av största vikt att WTO:s medlemsländer nu lyckats komma överens om gemensamma principer för reformering av världshandeln. Principerna syftar till att skapa ett marknadsorienterat handelssystem. Folkpartiet anser att det är akut att alla exportstöd samt andra handelsstörande krediter och bistånd snabbt tas bort. Regeringen bör vara pådrivande så att inte reformarbetet i WTO förhalas. Öppnare och mer rättvis handel är garantin för välfärdsökning och tillväxt inte minst i tredje världen. Folkpartiet har alltid slagits för frihandel och gemensamma överenskommelser och anser att regeringen på alla sätt i internationella organ skall arbeta i den riktningen. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Jordbrukspolitik i ett europeiskt perspektiv

Folkpartiet har länge drivit kravet på en radikalt förändrad europeisk jordbrukspolitik i riktning mot mindre subventioner och avskaffande av handels hinder. Handelshinder och subventioner drabbar framförallt tredje världen mycket hårt och subventioner kan dessutom medföra en olycklig styrning av försäljning av mindre hälsosamma produkter. Den förändring som EU:s jordbrukspolitik nu står inför är, enligt oss, inte tillräcklig. Den innehåller förvisso

steg i rätt riktning men vi liberaler förordar en mer genomgripande reform och en snabbare avreglering. Av EU:s nuvarande budget utgör den gemensamma jordbrukspolitiken 45 %, vilket motsvarar ca 400 miljarder/år. Bidraget till Sverige från EG:s jordbruksfond är 8,1 miljarder. Detta beräknas bli 6,6 miljarder från 2007. Även om fler länder skall dela på summan anser vi det djupt olyckligt att låsa EU:s gemensamma jordbruksbudget på en så hög nivå och under så lång tid. Den svenska regeringen bör med kraft verka för att en förändring inom EU snarast kommer till stånd.

Vi delar i stora drag uppfattningen att jordbrukarna inte skall kompenseras för sin produktion utan för de nyttigheter de utför. I EU:s nya system får jordbrukarna vad som skulle kunna kallas ett basinkomststöd. För att erhålla medel måste "tvärvillkor" vara uppfyllda inom djuromsorgs-, miljö- och livsmedelsområdet. Den nya jordbrukspolitiken innebär också att medel överförs till miljösektorn vilket vi är positiva till. Folkpartiet vill lyfta fram vikten av öppna landskap samt biologisk mångfald.

EU har gett medlemsländerna möjligheter att inom vissa ramar finna sin modell för utbetalning av ersättningarna. Den nya jordbrukspolitiken har hitintills inte inneburit att man kunnat avveckla handelsstörande stöd till t.ex. medelhavsprodukter, dvs. olivolja, bomull, tobak, humle samt socker, frukt och grönt. Sverige måste därför fortsätta att vara pådrivande i dessa frågor. För socker, som är den enda av dessa produkter som direkt berör Sverige, är behovet av reform stort. Vår generella utgångspunkt är att tredjevärlden-perspektivet skall finnas med i reformförslaget. Ytterligare reformer av jordbrukspolitiken kommer att krävas för att en genomgripande avreglering av jordbrukspolitiken skall komma till stånd. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkade på i motion 2004/05: MJ508.

Jordbrukspolitik i ett svenskt perspektiv

Vårt jordbruk och vår livsmedelsproduktion är viktiga för folkhälsa och miljö, då vår överlevnad är beroende av vad naturen och jorden ger. Svensk livsmedelsindustri omsätter 130 miljarder årligen och utgör 9 % av Sveriges BNP. 60 000 personer är heltidssysselsatta och exportvärdet uppgick det gångna året till 27 miljarder kronor. Det är viktigt att Sverige satsar på utveckling av detta område genom fortsatt forskning.

Kostens betydelse för folkhälsan har uppmärksammats alltmer. En miljöanpassad jordbrukspolitik kommer att ha positiva effekter på folkhälsan. En hög kvalitet på våra livsmedel bidrar till en bättre miljö och friskare konsumenter. En god hygien på gårdarna, i slakterierna och inom livsmedelsindustrin har direkt samband med kvaliteten på maten. Det är därför angeläget att frågan om vilka miljöeffekter och miljökostnader som kan kopplas till jordbruket utreds vidare och läggs till grund för en fortsatt reformering av jordbrukspolitiken. Utgångspunkten skall vara Sveriges och EU:s miljömål samt att särskilt lyfta fram försiktighetsprincipen liksom principen att förorenaren betalar.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet anser dessutom att gårdar skall kunna "hållbarhetscertifieras"/"miljöcertifieras" efter de riktlinjer som man arbetar med i exempelvis Greppa Näringen och Odling i Balans. Detta bör ges regeringen tillkänna.

En hållbarhets/miljöcertifiering garanterar ett miljömässigt hållbart brukande och har stort fokus på att minimera kväve och fosforläckage. Denna certifiering skulle kunna användas i marknadsföringssammanhang för lantbruksföretaget men också ställas som krav för LBU-medel vid gårdar belägna nära känsliga och belastade områden.

Företagare

Lantbruksföretagen spelar en viktig roll för jordbrukets utveckling. Den förändring som EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) nu står inför kommer med största sannolikhet också att medföra effekter på våra jordbruksföretag. En mer konkurrensutsatt marknad kräver större förståelse för konsumenternas krav och behov och ökad profilering m.m.

Den allra största betydelse för jordbruksföretagaren är dock de nationella regelsystem man omges av. Folkpartiet anser att regler och byråkrati för företagarna måste förenklas. Vår tillväxt och vårt välstånd bygger på att företag kan starta och utvecklas.

Som företagare har man en uppgift och en drivkraft att söka marknad för sina produkter. Det har idag blivit allt vanligare att kombinera en småskalig livsmedelsproduktion med jordbruk och turistverksamhet. Sveriges turistnäring är en av de näringar som har haft en mycket gynnsam utveckling de senaste åren. Turistnäringen är till största del småföretagsbaserad och spelar en mycket viktig roll för Sveriges generella näringspolitik.

Den extremt småföretagsbaserade turistnäringen är en naturlig och viktig del av hela Sveriges näringspolitik.

Sverige hade 14,9 miljoner utländska besökare år 2003 som spenderade nästan 167 miljarder kronor inom turistsektorn. Antalet sysselsatta inom turistnäringen i Sverige är totalt ca 127 000 personer.

Folkpartiets turistpolitik utgår ifrån det faktum att en fungerande turistsektor kan ge fler jobb, bättre statliga finanser, ett levande Sverige samt en bättre miljö. Det krävs dock en förenkling och ökad flexibilitet av regelverk för att möjliggöra utökade turistsatsningar. Den s.k. ekoturismen är en intressant sektor, som passar Sverige väl med tanke på vad vi som turistmål har att erbjuda i form av sjöar och hav, orörd natur, hagmarker, brukade jordar samt stora skogsområden.

Fiskets betydelse också ur ett turistperspektiv har en stor potential och kan medverka till en viktig tillväxt för landsbygd och kustsamhällen.

Genom förenklingar i regelverk vill vi därför uppmuntra kombinationsverksamheter, t.ex. jordbruk-skogsbruk, jordbruk-turism, jordbruk-offentlig service, djurhållning-hantverk etc.

Trädgårdsnäringen utgör en viktig näringspolitisk resurs. Det finns närmare 10 000 företag som specialiserat sig på antingen frilandsodling av pota-

tis, grönsaker, bär, frukt och prydnadsväxter eller växthusodling av grönsaker och prydnadsväxter. Trädgårdsnäringen bidrar till ökad valfriheten för konsumenterna, ökad sysselsättning samt till en levande landsbygd.

Problemet för dessa företagare är svårigheter att rekrytera säsongsarbetskraft. Genom ökad arbetskraftsinvandring skulle dessa svårigheter minimeras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Det är likaså av stor vikt att förbättra det sociala skydds nätet för egenföretagare. Socialförsäkringssystemet är t.ex. inte anpassat för de personer som vill kombinera eget företagande med anställning eller studier. Detta är framför allt ett stort problem för de företag som har säsongsbetonad verksamhet, vilket är särskilt vanligt på landsbygden. För att socialförsäkringssystemet skall komma alla till del är det nödvändigt att systemet reformeras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Konsumenter

Hållbart jordbruk sätter konsumentens intresse högt och producerar bra och säkra varor. Valfrihet bland prisvärda produkter av god kvalitet bör vara en självklar utgångspunkt.

Folkpartiet har i alla sammanhang lyft in konsumentperspektivet. En av de stora vinsterna med den nya jordbruksreformen är att konsumenternas efterfrågan får större genomslag. Detta genom att produktionen inte längre skall vara bidragsberoende, det är konsumenternas efterfrågan som skall vara styrande. Vi välkomnar detta samtidigt som vi önskar att enskilda konsumenter samt konsumentorganisationerna tydligare skall ställa krav på produkter framtagna på ett miljömässigt hållbart sätt och med god djursorg. Många konsumenter vill också i sina val väga in globala synpunkter – och rättvisesynpunkter. Krav på korrekt märkning av flera skäl är därför mycket viktigt – såväl för konsumenter som producenter. För att kunna välja krävs tydlig märkning. Konsumenten kan utifrån sina bedömningar därefter avgöra om varan är prisvärd. Märkningen skall förutom korrektheten vara lättbegriplig inte minst med tanke på att många av konsumenterna av olika skäl behöver en enklare typ av information.

På en konkurrensutsatt marknad får prisbilden tillsammans med djurhållning, miljö, transport och etik avgöra konsumentens val. Vi anser att konsumentorganisationernas synpunkter vad gäller jordbrukspolitiken i samband med implementeringsarbetet måste beaktas. En utvärdering av den nya jordbrukspolitiken bör göras senast 2007 där fokus riktas på konsumenternas inflytande vad avser livsmedelsfrågor. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkade på i motion 2004/05: MJ508.

Kvalitetsaspekter kommer att få större utrymme i CAP. Det kan tolkas som ett förstärkt konsumentperspektiv, vilket Folkpartiet välkomnar. Folkpartiet anser att konsumentperspektivet skall tillföras som ett nytt mål i CAP. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkade på i motion 2004/05: MJ508.

Fel! Okänt namn på

Eftersom drygt 40 % av alla sjukdomar kan relateras till vår föda (hjärt, kärl, diabetes, cancer, allergier, matförgiftningar etc.) är det angeläget att hälsoaspekterna och livsmedelssäkerheten får en central roll.

Vad gäller dagens "fetmadebatt" är det angeläget med satsning både på forskning och information samt att skolhälsovården i sin arbetsbeskrivning får till uppgift att belysa dessa frågor. Människans eget ansvar får dock inte underskattas, varför vi tar avstånd från att ha olika skatter på olika sorters mat baserat på hälsoeffekter, t.ex. "sockerskatt" och "fetskatt".

I konsekvens med vår uppfattning av subventioner anser vi att EU:s mjölksubventioner till skolor, som dessutom är fettbaserade, bör upphöra.

Folkpartiet fördjupar sin politik vad gäller konsument- och livsmedelspolitiken i vår motion *Livsmedelspolitik på konsumenternas villkor*.

Djurhållning

En god djurhållning – grunden i ett välfungerande lantbruk.

Grundprincipen för en god djurhållning är enkel: varje individ oavsett djurart måste hållas i ett sådant uppfödningssystem att djuret kan leva på ett sätt så att dess naturliga beteende inte rubbas och så att det därmed får leva ett så värdigt liv som möjligt. Vi liberaler är angelägna att djurskyddsfrågorna prioriteras, så att Sveriges generellt sett goda djurskydd upprätthålls och utvecklas. Medvetna och välinformerade konsumenter som väger in djurhållningsaspekter i sina val av livsmedel är ett viktigt styrmedel. En dålig djurhållning är inte bara etiskt oförsvarbar utan innebär även en hälsorisk för konsumenten.

Användningen av antibiotika i djurhållningen bör även fortsättningsvis vara mycket strikt och återhållsam.

Folkpartiet anser att den nya djurskyddsmyndigheten också skall ha uppgiften att samordna Sveriges agerande i internationella organ, exempelvis FN, WTO och inom EU, vad gäller utveckling av djurskyddet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Det är av största vikt att samverkan mellan olika parter, myndigheter och kommuner gentemot EU utvecklas för att säkerställa ett gott djurskydd. Det finns fortfarande problem främst vad gäller avrapporteringar till EU. Regeringen bör snarast ta ansvar för att hindren vad gäller avrapportering till EU undanröjs samt att återkopplingen från EU förbättras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Verka för ett internationellt gott djurskydd

Folkpartiet har både nationellt och i EU drivit frågan om behovet av ett gott djurskydd samt vikten av säkra livsmedel. Den liberala gruppen i EU ligger exempelvis bakom inrättandet av den nya livsmedelsmyndigheten. Den har också fört en hård kamp för att införa regler som syftar till att minimera långa

Fel! Okänt namn på

djurtransporter. Folkpartiet anser inte att minskningen av exportsubventionerna för djurtransporter är tillräckliga, vi vill att de avskaffas helt. Vi anser också att slakt skall ske så nära djurens uppfödningssplatser som möjligt. I väntan på att EU-länderna skall nå en överenskommelse i denna fråga bör samtliga medlemsstater som ett första steg kontrollera att EU:s djurskydds- och transportdirektiv följs innan bidrag utbetalas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet har i olika sammanhang lyft fram tvångsmatning av gås och anka som fortfarande sker i några EU-länder. Det är ett stort djurplågeri och vi anser att Sverige hårdare skall driva på för ett förbud inom EU för tvångsmatning av djur. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Hästnäringen

Antalet hästar har ökat markant och är nu uppe i ca 300 000. Svensk hästnäring omsätter totalt 20 miljarder kronor årligen, den skapar ständigt nya arbetstillfällen och ger stora skatteintäkter. Det är en positiv utveckling både för människan och för möjligheten att hålla landskapet öppet. Det är dock viktigt att en snabbt växande bransch hinner informera och utbilda hästägare och hästskötare samt kvalitetssäkra verksamheterna. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Problem med långväga utrikes hästtransporter för slakt bör uppmärksammas.

Veterinärverksamheten

En väl fungerande veterinärorganisation är en hörnsten i djurskydd men också i livsmedelssäkerhet. Folkpartiet anser att det är av yttersta vikt att konkurrenssituationen blir likvärdig mellan privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer. Vi anser vidare att distriktsveterinärorganisationen skall effektiviseras. Utredningen av veterinärorganisationen och djursjukdomsdataregistret bör bl.a. arbeta fram alternativa organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten, se över hur behovet av veterinärkompetens för myndighetsutövande uppgifter ser ut samt se till att beredskap mot smittsamma djursjukdomar inom det veterinära området kan tillgodoses i hela landet. Det innebär att även länsveterinärernas arbetsuppgifter bör ses över. Som ett exempel kan nämnas kravet på distriktsveterinärintyg vid export av hästsperma trots att avelshingstarna kontinuerligt står under veterinärkontroll. Vidare bör också tillsynen över veterinäryrkesutövning ses över för att se om den kan förbättras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet har ställt sig bakom en oberoende utredning om situationen för privatpraktiserande och distriktsveterinärer. Av de ca 2 000 veterinärer som idag är verksamma är ca 300 distriktsveterinärer, 70 besiktningsveterinärer samt 40 länsveterinärer. Distriktsveterinärerna behandlar ca 450 000 djur/år varav knappt 180 000 är lantbrukets djur. En konkurrenssituation har uppstått

Fel! Okänt namn på

vad gäller behandlingen av sällskapsdjur. Folkpartiet anser inte att den nuvarande situationen är tillfredsställande och statliga organisationer skall inte konkurrera med privata inom detta område.

Djurskyddsinspektörer

Det finns totalt 90 000 tillsynsobjekt i Sverige. Till detta kommer ett antal anmälningsärenden. För att leva upp till Jordbruksverkets rekommendation om en tillsyn vart tredje år krävs ökade resurser. Djurplågeri och vanvård förekommer i Sverige liksom i andra länder. Detta är djupt tragiskt och det är vår uppgift att bekämpa det i möjligaste mån. För att ett brott i lagens mening skall bedömas som djurplågeri måste djuret ha lidit svårt. Vanvården eller misshandeln måste dessutom ha skett uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Detta är enligt veterinärer och djurskyddsinspektörer svårt att dokumentera och bevisa på ett sätt som tillgodoser de krav som ställs i en rättslig instans. Idag finns ingen obligatorisk utbildning eller krav på utbildning för kommunens djurskyddsinspektörer.

Det finns fortfarande ett stort utrymme för att höja kunskapsnivån bland inspektörerna. År 1996 ansåg 25 % av kommunerna att deras inspektörer hade tillräckliga kunskaper, år 2002 hade det höjts till 60 %. Folkpartiet har i flera tidigare motioner påpekat behovet av utbildning och krav på djurskyddsinspektörer. Forskningsinsatser inom djurskyddsområdet är av avgörande betydelse för utveckling och förbättring. Forskning om djurens naturliga beteende har lett till inredda burar samt förbättrad hantering vid transporter och slakterier. Detta bör utvecklas ytterligare. Det är av största vikt att samtliga djurskyddsinspektörer har adekvat utbildning samt att vidareutbildning ges till samtliga aktörer inom djurskyddsområdet. Likaså bör behovet av praktikplatser för veterinärstuderande säkerställas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

En djursjukdatabas är ett hjälpmedel i förebyggande djurhälsovård och livsmedelskontroll. Man kan med hjälp av databasen följa sjukdomsutvecklingen och läkemedelsförskrivningar, vilket är oerhört angeläget inte minst med tanke på antibiotikaresistensutvecklingen. En utredare har haft uppgiften att undersöka och redovisa hur djursjukdataregistret fungerar i dag. Uppdraget har handlat om att utröna vilka brister som finns samt att föreslå åtgärder för att uppnå ett väl fungerande, kostnadsneutralt och kostnadseffektivt registreringssystem för sjukdoms- och läkemedelsövervakning på djurområdet. Det är nu av stor vikt att regeringen skyndsamt genomför de åtgärder som föreslagits och som krävs för att få ett väl fungerande djursjukdataregister. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vid salmonellautbrott på en gård, måste enkla rutiner utarbetas för adekvat information till brukare vid omkringliggande gårdar.

De areella näringarnas betydelse för landsbygdsutvecklingen

Folkpartiet liberalernas utgångspunkt är att jordbruksföretagaren likaväl som andra företagare måste befrias från onödigt krångel och byråkrati. En grov uppskattning är att minst hälften av andra företag och arbetstillfällen i landsbygden och dess närliggande tätorter är direkt beroende av jordbruket och dess investeringar för sin överlevnad. Det är därför omöjligt att få en framgångsrik landsbygdsutveckling utan att de areella näringarna blomstrar. Bra kommunikationer ger möjligheter att på lika villkor driva företag och få möjlighet att nå arbete, samhällsservice, kulturutbud och fritidsverksamhet. Därför är vägar, järnvägar, flygplatser och turtäthet samt telenät och IT viktiga element i en regions infrastruktur och konkurrenskraft. Staten har ett stort ansvar för kärnverksamheten i olika delar av landet.

Enligt en nyligen presenterad rapport, SLI 2004:3 "En levande landsbygd", fastslås att tillgången till service är en viktig faktor, speciellt för barnfamiljer, för att locka arbetskraft till bygden. "Riktade statliga och kommunala satsningar på grundläggande service på landsbygden är en transferering av välfärd för att ge medborgare över hela landet tillgång till service, även i områden där befolkningsunderlaget sviktar. Det är ett sätt att tillhandahålla några av de förutsättningar som krävs för lokal utveckling" skriver man vidare i rapporten. Detta är en åsikt som Folkpartiet delar.

En avsevärd förenkling och decentralisering borde kunna ske från Jordbruksverket. Hushållningssällskapet och lantbruksskolorna är exempel på stora resurser som i olika sammanhang skulle kunna utnyttjas mer.

Det är angeläget att det blir långsiktiga och enhetliga spelregler och att det skapas en framtidstro hos jordbruksföretagarna. De areella näringarna står för 9 % av Sveriges BNP. Det svenska lantbruket har sämre konkurrensvillkor än andra länder på flera områden. Det beror bl.a. på högre skattebelastning samt våra högt ställda krav på djurskydd och miljöåtgärder. Detta bör ges regeringens tillkänna, vilket vi yrkade på i motion 2004/05: MJ508.

Regeringen har gett jordbrukarna löfte om förbättrade konkurrensvillkor och pekat både på återföring av handelsgödselskatter och på en sänkning av dieselskatten.

Folkpartiet har en annan syn på handelsgödselskatter än regeringen. Enligt vår uppfattning är det förorenaren som skall betala. Därför delar Folkpartiet inte regeringens uppfattning att man bör koppla miljöskatter, t.ex. skatt på kvävegödning, med direkta återföringar av pengarna till näringen. Grön skatteväxling bör istället innebära att man tar bort skadliga skatter. De åtgärder man vill göra inom landsbygdsutveckling skall istället vägas samman med övriga utgifter i statsbudgeten. Vidare anser vi att man på sikt borde pröva en annan princip för avgifter på kväve från jordbruket, dvs. att beskatta läckaget från åkrarna och inte kvävepåförseln. Det som jorden släpper ifrån sig skall betalas för. Att anpassa kväve- och fosformängden till upptaget är utmaningen för jordbrukaren. I Nederländerna testas man kontinuerligt ett system på 240 gårdar, ett s.k. växtnäringsbalanssystem. Genom analys och beräkningar

Fel! Okänt namn på

kan man räkna ut skillnaden mellan det som tillförs gården och det som lämnar gården. Vi är medvetna om att detta kan öka administrationen, något som vi vill minska, men anser samtidigt att man genom egenkontroll och stickprovsanalyser skulle kunna förenkla det hela. Folkpartiet anser att Sverige skall följa utvecklingen och vara öppet för att prova växtnäringssystem på ett antal försöksgårdar i Sverige. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vad gäller dieselskatten är vi inom Folkpartiet förvånade över att regeringen inte ger lantbruket ekonomiska incitament att öka användningen av förnyelsebara alternativ. Regeringen tycks ha låst sig fast vid användningen av fossila bränslen. En inblandning av exempelvis RME, rapsmetylester dvs. rapsolja, i diesel ökar andelen förnybara drivmedel och minskar därmed koldioxidutsläppen. Det är nödvändigt att jordbruket får bättre konkurrensvillkor. Detta skulle exempelvis kunna uppnås genom att skattelättnader införs vid inblandning av förnybara drivmedel. Med hänsyn till EG-direktivet om att varje medlemsland skall nå upp till 5,7 % förnybara drivmedel fram till år 2007 är behovet av långsiktiga ekonomiska incitament än viktigare. Folkpartiet anser att den fortsatta sänkningen av dieselskatten bara skall gälla om man använder diesel med inblandning av förnybart drivmedel. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet anser att generella åtgärder som underlättar företagande är den viktigaste enskilda åtgärden för att gynna svenskt jordbruk. Det är en åsikt som delas av SLI som enligt rapport 2004:3 skriver: ”En levande landsbygd har en generell politik som tillhandahåller goda förutsättningar för företaget, stimulerar rörlighet och som hanterar marknadsmisslyckanden och ger de bästa förutsättningar för utveckling i hela landet.” Folkpartiet anser att SLI har rätt i sin analys och detta är också grunden för den politik som vi presenterar i vår landsbygdspolitik.

Ett stort problem för många entreprenörer på landsbygden är svårigheten att låna för att genomföra potentiellt lönsamma investeringar. Detta har hämmat utvecklingen och tillväxten på landsbygden. En möjlighet att minska denna problematik är via s.k. mikrokrediter. Folkpartiet föredrar denna typ av lösning som framför allt underlättar att få lån via långivare framför t.ex. direkta bidrag, vilket kan ha större snedvridande effekter. Vi tror inte på statens förmåga att bedöma vilka insatser som är företagsmässiga utan vill lämna detta åt de institutioner som normalt arbetar med företagsfinansiering.

Folkpartiet anser vidare att det skall vara möjligt för jordbruksföretagare att erhålla sin EU-ersättning i euro. Det skulle innebära fördelar för jordbruksföretagare då de genom att få direktersättning i euro minskar sina valutarisker.

Jordbrukspolitiken – en del av landsbygdspolitik

Ett livskraftigt jord- och skogsbruk som är konkurrenskraftigt ligger till grund för en levande och lönsam landsbygd. I skärgården och längs våra kuster har framför allt det kustnära fisket en stor betydelse som bas både för turistnä-

Fel! Okänt namn på

ringen och förädlingsindustrin och därmed för att säkra möjligheterna till ett åretruntboende. Det är omöjligt att få en framgångsrik landsbygdsutveckling utan att de areella näringarna blomstrar. Folkpartiet presenterar vår landsbygdspolitik mer detaljerat i vår motion *En liberal landsbygds- och glesbygdspolitik för tillväxt* där vi framhåller behovet av en sammanhållen landsbygdspolitik.

LBU-programmen är ett område där landsbygdspolitiken och jordbrukspolitiken sammanstrålar. Folkpartiet vill slå vakt om den biologiska mångfalden och det öppna landskapet. Förutsättningen för detta är att det finns tillräckligt många ”betande mular”. Folkpartiet var exempelvis kritiskt till att moduleeringsmedel avsedda för miljö/landsbygdsåtgärder skulle användas till administrativa kostnader. Vi anser dessutom att man måste se över de administrativa kostnaderna och minska dessa till ett minimum. Vi anser att pengar genom förändringar i systemet fullt ut skall tillskjutas LBU-programmen. Folkpartiet anser att målen med LBU-programmen skall vara:

- att gynna det öppna landskapet och planeringen av landskapet för att på så sätt gynna biologisk mångfald framför allt vad avser rödlistade arter
- att gynna det öppna landskapet för att gynna rekreation och upplevelser av kulturlandskapet
- att minska kväveläckaget från jordbruket
- att minska användningen av bekämpningsmedel i jordbruket
- att minska jordbrukets negativa klimatpåverkan
- att gynna landsbygdsutveckling via företagande t.ex. vad avser småskalig produktion och nyföretagande inom jordbruket
- att gynna landsbygdsutvecklingen genom att satsa på investeringar som gynnar flera företag som bredband, distribution, samverkan m.m.

Vi går förhoppningsvis mot ett paradigmskifte i synen på stöd till jordbruket, bort från direktstöd och mot ett system där samhället betalar för de nyttigheter som jordbruket producerar i form av miljö- och kulturvärden. I detta läge borde regeringen se över myndighetsstrukturen inom jordbruksområdet och övriga areella sektorer i riktningen att verka för en sammanhållen landsbygdspolitik. Folkpartiet anser att Jordbruksverket bör omvandlas till en effektiv enhet, Verket för landsbygden och de areella näringarna, LAN, med fokus på en bred landsbygds- och kustutveckling.

Folkpartiet föreslår en ny myndighetsstruktur vad gäller framför allt de areella näringarna och landsbygdsutveckling.

Vi vill ha en myndighetsstruktur där man får ett tydligt avgränsat intresseområde.

- En djurskyddsmyndighet – med tydligt ansvar för djursäkerhet
- Ett naturvårdsverk – med tydligt ansvar för miljöhänsynen
- Ett livsmedelsverk – med tydligt ansvar för livsmedelssäkerheten från jord till bord
- Ett verk för landsbygden och de areella näringarna (LAN) – med tydligt ansvar för landsbygdsutveckling samt EU-frågor och näringspolitiska frågor vad avser de areella näringarna.

Fel! Okänt namn på

Bildandet av LAN innebär att de verksamheter som till stor del nu ingår i Glesbygdsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Fiskeriverket slås samman. Vidare bör den del av Fiskeriverket som berör havsmiljön och havsmiljöforskning falla in under Naturvårdsverkets ansvarsområde.

Vidare anser vi att ansvarsfördelningen mellan länsstyrelsen och de nuvarande skogsvårdsstyrelserna avseende skogliga skyddsfrågor bör tydliggöras och renodlas men att förändringar i skogsvårdsstyrelsernas organisation bör sammanlänkas med de eventuella förändringar som görs på det regionala planet med anledning av Ansvarsutredningen.

Glesbygdsverket samt delar av Fiskeriverket bör ingå i det nya LAN. Resten av Fiskeriverket (hantering av naturresursen etc.) bör inkorporeras i Naturvårdsverket, vilket innebär att Jordbruksverket, Fiskeriverket och Glesbygdsverket föreslås upphöra som egna myndigheter. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkade på i motion 2004/05: MJ508.

Jordbrukaren måste även få en tydligare ställning som företagare och jordbruket skall i större utsträckning betraktas som likställt med andra näringar. Det naturligaste torde vara att jordbruksfrågorna i framtiden hanteras av näringsutskottet samt att livsmedelspolitiken sorterade under ett konsumentutskott.

Skog

Skogen – Sveriges gröna guld.

Den svenska skogen är vårt gröna guld och därmed en stor tillgång. Rent nationalekonomiskt svarar skogen för ett nettoexportvärde på närmare 90 miljarder kronor årligen och ger arbetstillfällen för 100 000 personer och inkomster för 350 000 skogsägare. I Sverige finns ett rikt utbud av olika sorters skyddsvärd skog såsom fjällnära skog, skyddsskog, sumpskog och svår-föryngrad skog. I skogen finns unika biotoper och ekosystem som utgör grunden för många arters överlevnad. Dessa förutsättningar måste återspeglas i avverknings- och reproduktionsreglerna för att den biologiska mångfalden skall bevaras.

Vi anser att 1993 års skogspolitiska beslut med två jämställda mål, ett näringspolitiskt mål och ett miljömål, bör ligga fast. Dock anser vi att skogens betydelse för Sveriges välbefinnande tydligare bör belysas. Folkpartiet är positivt till att en skogspolitisk utredning nu genomförs men vi har varit kritiska till regeringens tilläggsdirektiv att först utreda skogsvårdsorganisationen. Vi anser att verksamheten skulle utredas före själva organisationen.

Det krävs en grundlig analys för att bedöma hur skogens resurser framöver skall tillvaratas på rätt sätt men också hur man genom olika insatser som förädling, röjning och annan förbättrad skogsvård kan öka den inhemska potentialen. Folkpartiet förordar därför att ett skogsprogram tas fram för analys och utveckling av den skogliga potentialen.

Skogspolitikens mål

Som nämndes ovan anser Folkpartiet att 1993 års skogspolitiska beslut med två jämställda mål, ett näringspolitiskt mål och ett miljömål, bör ligga fast. Vår tolkning är inte en sifferexercis utan mer en långsiktig marknad. När det gäller uppfyllandet av skogspolitikens mål måste återbeskogning ske på sätt som lagen föreskriver. Folkpartiet vill betona den enskilde skogsägarens och skogsbolagens ansvar för en god skoglig skötsel. När det gäller röjning finns ett stort behov av att den ökar. Detta bör ej ske genom tvångslagstiftning utan genom fortsatt information och rådgivning. Vi vill också peka på varje skogsägares ansvar och egenintresse att sköta sitt skogsföretag för långsiktig god marknadsekonomisk tillväxt. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skogen som energi- och råvarukälla

Vi anser att det alltför sällan i debatten om skogen framkommer vilken bioenergikälla som skogen kan vara. Folkpartiet bedömer att skogen på flera områden har en stor potential som energiförsörjare. Idag används endast 8–10 % av skogens rest- och biprodukter till energiproduktion. Denna andel borde på sikt kunna öka. Vi anser också att skogens potential inom bioenergiområdet skall belysas i den framtida uppföljningen av skogspolitiken. EG-direktivet om utökad användning av bioenergi i medlemsländerna kommer förmodligen att bana väg för ökad bioenergiförbrukning. Långsiktiga regler som kan underlätta biobränselns konkurrenskraft gentemot fossila bränslen är viktiga för att möjliggöra en sådan utveckling. En viktig aspekt med tanke på framtiden är den brist på skogsråvara som av många förutses inträffa framöver. Många branscher in-tecknar idag skogsråvaran för sina ändamål. Häri ingår energisidan, som belystes ovan, men också de traditionella förbrukarna som sågverk och massabruk. Dessa aspekter bör ingå vid utarbetandet av ett nationellt skogsprogram. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skogens sociala och kulturella värden

Naturens skönhet och rikedom är viktig för vår livskvalitet. Den biologiska mångfalden är en förutsättning för människans överlevnad, men också en ständig källa till inspiration och rekreation. Att bevara orörd natur, ostörda rekreatiomsområden och biologisk mångfald är därför oerhört viktigt. Skogen har likaså ett stort socialt värde och betyder mycket för den svenska turistnäringen. Den stora rörelsefriheten i naturen som vi alla har enligt allemansrätten är mycket värdefull och unik för vårt land. Det är en nationell tillgång och något att slå vakt om.

De ideella organisationernas potential bör tas tillvara vad gäller arbetet med skogens olika värden.

Med hänsyn till detta är det av stor vikt att bedriva ett varsamt tätortsnära skogsbruk som kan kombineras med ett rikt friluftsliv för befolkningen. För

Fel! Okänt namn på

detta krävs varsamma bruksmetoder vid tätortsnära skogsbruk för att på så sätt kunna samutnyttja skogens resurser som rekreation i kombination med produktion. I de fall friluftslivet kräver större inskränkningar på skogsbruket bör detta lösas framför allt med civilrättsliga avtal.

Det är också av vikt att hänsyn tas till skogens kulturmiljömässiga värden så att de kan utvecklas och tas tillvara på bästa sätt. Kulturmiljön såsom ängsmarker och strandängar exempelvis är viktiga delar i kulturlandskapet. Även stenmurar, som många gånger ligger inne i skogsmarkerna, samt torpruiner och tjärdalar utgör delar av kulturlandskapet, och det bör därför ses till att de bevaras. För att underlätta detta arbete bör skogsbruket få tillgång till ett digitalt register som visar var fornlämningar finns.

Naturresevat har stor betydelse för att skydda viktiga naturvärden. Vid införande av skyddsåtgärder är det viktigt att det tidigt skapas en lokal dialog och förankringsprocess med de människor som i sin vardag berörs av detta. Det är också viktigt att en vetenskaplig bedömning ligger som underlag vid skyddsavsättningar. Vidare kan utökningen av naturresevat inte få ske i snabbare takt än att tydliga skötselplaner både kan utformas och effektueras. Det är direkt skadligt om tidigare ur natursynpunkt välskötta områden försämraras på grund av att skötselåtgärder inte genomförs i tillräcklig omfattning. Vi ser också gärna att man i ökad utsträckning använder sig av biotopskydd, i de fall det är lämpligt. Det krävs inte alltid resevat för att säkra mark för t.ex. friluftsliv. Folkpartiet ställer sig också positivt till att åtgärder för att förbättra förutsättningar för friluftsliv i skogsmiljöer lyfts in i bidragsberättigade projekt.

Åtgärder vid föryngring av skog samt betesskador av klövvilt

Förutsättningarna för att bedriva en bra skötsel av Sveriges skogar ser olika ut i olika delar av landet. Skogsbruket måste därför i större utsträckning anpassas till de lokala förutsättningar som råder. Folkpartiet förordar en syn på skogsbruket som är tydligare anpassat till var i landet skogsbruket bedrivs. I vissa fall kan t.ex. trakthyggesbruk underlätta föryngring av skogen. På senare år har flera mer miljövänliga trakthyggesmetoder utvecklats. Likaså måste man ta hänsyn till lokala förutsättningar när det gäller markberedning där en ökad markberedning för att säkra återväxten kan vara viktig i vissa områden medan andra metoder som inte skadar viktig undervegetation måste användas i känsliga områden, t.ex. renbetesområden.

Ett allvarligt problem för skogen är den skada på späda tallar och löv som älg och rådjur förorsakar. Det innebär stora ekonomiska förluster samtidigt som den biologiska mångfalden hotas. För att komma tillrätta med denna problematik krävs samförståndslösningar mellan alla inblandade intressenter med stöd av skogsvårdsstyrelserna. Snytbaggeangrepp är ett stort problem för skogsägarna, varför kemisk bekämpning har använts. De kemiska bekämpningsmedlen medför dock många negativa miljömässiga konsekvenser. Av

den anledningen är det angeläget att man finner alternativa bekämpningsmedel till de kemiska bekämpningsmedlen.

Röjning och gallring av skog

Det råder ett akut röjningsbehov i plant- och ungskog. Det finns idag ett röjningsbehov på 1 000 000 ha skog som behöver röjas för att inte kvaliteten på timmerdimensionerna skall försämrast. Samverkan mellan alla berörda parter krävs för att komma tillrätta med detta. Ökad rådgivning från skogsorganisationen samt ökat ansvar från skogsägarna är några förbättringar som måste ske. En ökad efterfrågan på skogens bi- och restprodukter, inte minst ur energisynpunkt, kommer förmodligen även på kort sikt att bidra till bättre lönsamhet vid röjningsinsatser. Under de senaste åren har det faktum att många skogsmarkägare inte längre bor och verkar på sin egen mark ökat behovet av entreprenörer i skogsverksamheten. Regeringen borde genomföra åtgärder för att uppmuntra och underlätta för nyföretagande inom skogsnäringen. Mindre krångliga skatteregler skulle bidra till att öka nyföretagandet inom skogsnäringen.

Vi anser också att Sverige inom EU och i andra internationella sammanhang driver återplanteringskrav som en global fråga. Som exempel kan nämnas behov av återplantering och skydd av biologisk mångfald i Ryssland, Polen samt i Estland, Lettland och Litauen.

Folkpartiet är positivt till att ny teknik kan användas i form av satellitfotografering för att bl.a. kartlägga tillståndet i skogen. Satellitfotograferingen kan också vara behjälplig för att kontrollera olagliga avverkningar. På grund av den korta preskriptionstiden på två år hinner skogsvårdsstyrelse och miljöåklagare sällan med att handlägga ärendena. Folkpartiet anser att regeringen bör göra en översyn och förlänga preskriptionstiden för dessa miljöbrott. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Hänsyn till rennäringens intressen

Samerna är en viktig del av vår gemensamma kultur och vars traditioner vi behöver slå vakt om. Det är därför viktigt att de frågor som direkt och indirekt berör renskötsel och renskötselrätten utgår från en fastlagd statlig same- och rennäringspolitik. En sådan politik kan lägga grunden för ett aktivt arbete och en politisk process för att uppfylla målet i en svensk strategi för hållbar utveckling av samepolitiken där det anges att huvudmålet är att ”verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar”. Konflikter som kan uppstå mellan skogsägare och renägare kan dock inte alltid lösas lagstiftningsvägen. Eventuella konflikter måste finna sin lösning genom ömsesidig respekt och förståelse. Lokala samrådsgrupper mellan direkt berörda är oftast den bästa lösningen och där det glädjande nog finns flera framgångsrika exempel på ömsesidiga överenskommelser.

Fel! Okänt namn på

ser där anpassade skogsbruksmetoder samt anpassning av renantalet är några exempel på framgångsrika lösningar.

Redan 1878 motionerade en liberal riksdagsman om att staten borde bidra med medel till rättsprocesser för att lösa markkonflikter mellan samer och markägare. Det är önskvärt om frågorna får sin lösning genom samrådsgrupper, men när detta inte räcker finns behov av att lösa markkonflikterna genom en rättsprocess. Den rennäringsspolitiska kommittén presenterade sitt betänkande 2001, vilket fortfarande inte lett till någon proposition. Det är angeläget att markfrågan och andra frågor kopplade till rennäringen får en snar lösning. Nuvarande rennäringsslag lägger exempelvis hinder för samebyarna att bedriva andra näringar parallellt med renskötelsen. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Utbildning inom skogsnäringen

Det råder ett stort utbildningsbehov inom skogsnäringen. Regeringen borde göra en översyn över den skogliga utbildningen för att säkra och möta framtida behov inom skogsområdet. I översynen bör också problemet att erhålla praktikplatser för gymnasieungdomar belysas. Sverige är ett skogsland och skogsforskningen bör med tanke på den betydelse som skogen spelar för vårt land både ekonomiskt, socialt och miljömässigt vara ett prioriterat forskningsområde. Skogsforskningen måste vara stark vad avser både produktions- och miljöfrågor.

Det är därför viktigt att stärka de universitetsinstitutioner som bedriver en god skogsforskning. Det har dock skett en ökad efterfrågan på skoglig utbildning sedan slutet av 1990-talet. Regeringen borde i översynen också undersöka efterfrågan av lämpliga eftergymnasiala skogliga utbildningar (t.ex. KY-utbildningar). Folkpartiet är frågande till att så liten del satsats på kompetensutveckling inom skogssektorn. Den anslagsfinansierade rådgivningen har minskat med 48 %. De projekt som genomförts är långt ifrån tillräckliga. Det är viktigt att utbildningsinsatser fortgår för att miljökvalitetsmålet *Levande skogar* skall uppnås. Grönare skog visade sig vara en lyckosam satsning, varför LBU-medel bör kunna disponeras till denna typ av skoglig kompetensutveckling.

Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skogsägande

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier och står för en stor del av Sveriges samlade export. Ägandet av skog är idag ojämnt fördelat över landet. I södra Sverige finns framför allt en stor andel privat ägd skog medan norra Sverige i huvudsak har statligt ägd skog. Det är i huvudsak via Sveaskog som staten äger stora skogsarealer. Det är vår uppfattning att staten inte skall bedriva kommersiell verksamhet där detta kan göras av det privata näringslivet. Risken för en snedvridning av konkurrenssituationen på mark-

naden och att statliga medel används för att indirekt stötta verksamheten är alltför stora. Ett statligt ägande ökar risken för att företag genom sitt speciella ägandeförhållande blir mer benägna att ta icke affärsmässiga risker, vilket också leder till en osund marknad.

Folkpartiet anser att det överväldigande antalet statliga företag bör avyttras. Vi anser t.ex. att staten inte bör ägna sig åt kommersiell skogsnäring utan att Sveaskog skall säljas ut. När detta görs bör försäljningen göras på ett sådant sätt att inte en enda stor privat skogsägare tillkommer utan att det är möjligt för lokala aktörer att delta. Detta kräver dock hänsynstagande till bl.a. marknadssituationen. Fram till dess en försäljning kan ske bör målet för Sveaskog vara att sköta samhällets skogar samt att tillhandahålla ersättningsmark vid reservatsbildningar. Sveaskog bör, i takt med att den egna industrin avvecklas och rådande avtal löper ut, begränsa sin virkesförmedlande roll till att enbart omfatta statens skogar. Riksdagens beslut att sälja ut sågverk har ännu inte effektuerats. Orsaken till detta borde närmare redovisas. Detta bör ges regeringen till känna.

Internationellt skogssamarbete

Samarbete på olika nivåer är oerhört värdefullt för att nå fram till ett hållbart globalt skogsbruk. Folkpartiet vill dock ytterligare understryka vikten av att tredje världens länder tydligare involveras i de globala skogsdiskussionerna. Skogsskövling och svedjebbruk bidrar till klimatförändringar och jorderosion, vilket förhindrar utvecklingsländernas odlingsmöjligheter och hungerbekämpning.

De svenska bolagen har ett ansvar att följa de regler som gäller för god skogsvård även när avverkning sker utanför vårt lands gränser. Ingen onödig fördröjning bör därför ske vad avser kravet på återplantering.

Fiske

Vattnen är en livskälla och förutsättning för fisket samt delar av transportleder och turism. Vattenvård är därför en central fråga för den framtida utvecklingen.

Fiskets överlevnad är viktig för att bevara livskraftiga kustsamhällen. Övergödningen och utfiskningen är särskilt angeläget att komma tillrätta med för att kunna bevara levande hav. Lokal eller regional samförvaltning har förutsättning att på ett hållbart sätt värna kust- och insjöfisket. Det är viktigt att det arbetet får utvecklas och tar sikte på att bevara rikedomerna och biologisk mångfald genom god naturvård.

Det är nödvändigt att aktivt satsa på att förbättra havsmiljön så att livet på havsbotten och kustvattnen skall kunna fungera som reproduktionsområden för fisken. Grunda områden för reproduktion, fiskens barnkammare, måste skyddas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn på

Det svenska fisket har en framtid och får inte slås sönder av oförutsägbara beslut. Vad som nu istället krävs är långsiktighet i regelverken som ger framförhållning, så att yrkesfisket, med tyngdpunkt på det småskaliga, under ordnade former kan anpassas till ett långsiktigt möjligt fångstuttag. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Förädlings- och beredningsindustrin har stor betydelse för flera kustsamhällen. Det är viktigt att också denna industri kan ges möjlighet till en långsiktigare planering. Det arbete som pågår med att utveckla lokal och regional förvaltning måste därför stödjas helhjärtat inte minst genom att säkra finansieringen av projektet, vilket är helt avgörande om det skall genomföras med ett bra resultat. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Genom uthålligt fiske bibehålls den biologiska mångfalden och levande kustsamhällen. Att lokal och regional samförvaltning utvecklas är enligt Folkpartiet en av grundbultarna för att möjliggöra detta. En förutsättning för att detta skall vara möjligt och för att målet om att kust- och insjöfisket, vattenbruket och fritidsfisket skall bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden är att se till att möjligheter ges att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar även i skärgården och längs kusten. Ett bättre anpassat kvotsystem och utveckling av selekterade redskap kan bidra till en lösning för att minimera dumpning av fisk. Orättvisan att man i dag inte vid kusten som i insjöarna har möjlighet att bilda fiskevårdsområdesföreningar, förädla fisket, ta betalt för det och övervaka uttaget måste försvinna om den utveckling vi vill se även i skärgården och kustområdet skall kunna ta fart. Slutar vi det eviga utredandet av kust- och insjöfisket, ger likadana grundförutsättningar och begreppet lokal/regional samförvaltning ett påtagligt innehåll där det verkligen blir delat ansvar mellan stat och olika nyttjandegrupper kommer vi att få se en utveckling även i skärgården. Oerhört viktigt är att dessa grupper då verkligen delar kontrollen över utvecklingsinitiativ och de beslut och resurser som påverkar dem. Folkpartiet har bl.a. föreslagit att det skall bli möjligt att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar såväl vid kust som i inland. För att möjliggöra detta krävs en lagändring i lagen om det fria handredskapsfisket. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkade på i motion 2004/05: MJ508.

Folkpartiet föreslår också att satsning görs för att utvecklas fisketurismen. Det kan ses som ytterligare en insats för att åstadkomma en levande skärgård och en landsbygdsutveckling. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Äldre teknik medförde att vissa områden inte kunde utnyttjas för fiske. De blev naturliga skyddsområden för fisk. Nu är många bestånd som tidigare inte fiskades intensivt utnyttjade, då ny teknik gjort detta möjligt. Sverige bör – i likhet med flertalet länder – på allvar börja avsätta skyddade områden i kustzonen. Detta för att skydda den marina miljön och förstärka fiskbestånden. Naturvårdsverket, Fiskeriverket och länsstyrelserna tillsammans med regionala och lokala intressenter spelar här en viktig roll. Fredade områden i havet, vars storlek får variera i takt med fiskbeståndens variation, kan vara ett effektivt instrument i fiskeriförvaltningen.

Fel! Okänt namn på

Det mest uppenbara problemet i dagens havsfiske är att mer fisk tas ur havet än vad som är biologiskt försvarbart. Överfiske är dock inte bara ett biologiskt problem, utan också ett allvarligt ekonomiskt problem. Sviktande fiskbestånd och överkapacitet i fångstsektorn gör att det överskott som havsfisket skulle kunna ge (resursräntan) inte tas till vara. Kostnaderna för fisket blir helt enkelt för höga i förhållande till värdet av fångsterna.

Det faktum att äganderätter saknas och att fisken alltså är en gemensam resurs gör att det blir kapplöpning om fiske. För varje enskild fiskare blir det rationellt att kortsiktigt fånga så mycket fisk som möjligt. Även om det ligger i fiskets gemensamma intresse att bevara och vårda fiskeresurserna långsiktigt, finns det inga företagsekonomiska skäl för en enskild fiskare att väga in beståndens framtida utveckling i sitt agerande.

För att det skall vara företagsekonomiskt försvarbart för fiskarna att väga in de långsiktiga aspekterna, behöver de äga rätten till sitt eget fiske. Det skulle ge dem större frihet att planera när och hur de skall fiska. Det skulle även göra att fiskarna kan räkna med att det är de själva som kommer att dra nytta av ett långsiktigt agerande, t.ex. att få ett bestånd att återhämta sig. Då skulle överensstämmelsen mellan samhällets och enskilda fiskares intressen bli bättre.

Det finns olika metoder att indirekt skapa äganderätter (eller fångsträtter) till fisket. Territoriella användarrätter, andelssystem och lokal förvaltning är tre modeller. Statens roll i dessa system är att skapa institutioner eller spelregler som gör det möjligt för fisket att bli mer självreglerande. Alternativet är att staten styr och kontrollerar fisket i detalj. Erfarenheterna från EU och övriga världen visar emellertid att ett regleringssystem har mycket svårt att organisera fisket på ett hållbart och produktivt sätt.

Äganderätter löser dock inte alla frågor i fisket, t.ex. tillgången på kollektiva nyttigheter (t.ex. bevarandet av den marina miljön, biologisk mångfald, en viss art etc.). Andra åtgärder, som exempelvis marina reservat och miljömärkning, behövs för att se till att kollektiva värden förknippade med de marina resurserna tas till vara.

I ett andelssystem skulle ett lands del av TAC (total allowed catch) fördelas bland fiskarna (s.k. individuella fångstkvoter ITQ) enligt en förutbestämd fördelningsnyckel. I detta system får varje fiskare en rättighet att fånga en viss procent av varje TAC och får en indirekt äganderätt i fisket. Ett andelssystem förbättrar effektiviteten i fisket på två sätt. Först, genom att ha rätten till en viss fångst, kan fiskaren utnyttja sin yrkeskunskap för att fånga sin andel när och hur han vill. Eftersom varje fiskares andel är säkerställd finns det litet eller inget behov av att tävla med andra fiskare om fångster och därmed överinvestera i fartyg och redskap. Han får istället ett egenintresse i att anpassa sin kapitalstock och ansträngningsnivå till den nivå som ger de bästa ekonomiska resultaten. För det andra, eftersom varje andel blir en värdehandling eller tillgång, kommer det att uppstå ett egenintresse att förvalta dess värde på lång sikt.

För att ett ITQ-system skall kunna ge så stora ekonomiska fördelar som möjligt måste det uppfylla villkoren för väldefinierade äganderätter (fullständigt specificerade, exklusiva, överlåtbara, permanenta och skyddade). Dessu-

Fel! Okänt namn på

tom måste en likvärdig EU-kontroll av individuella fångster fungera. Konsekvenserna av ett ITQ-system måste dock nog utredas.

Areella näringar och miljöpolitiken

Miljöfrågorna och jordbruksfrågorna är intimt förknippade med varandra. Såväl miljöfrågorna som jordbruksfrågorna handlar om att skydda människans livsmiljö och förvalta den för framtida generationer. Den liberala jordbruks- och miljöpolitiken tar sin utgångspunkt i det personliga engagemanget och syftar till att uppmuntra näringarnas miljöinsatser där man i öppen dialog, kunskapsinhämtande, överenskommelser och samförstånd söker lösningar på många miljöproblem. Ett miljömässigt hållbart jordbruk inbegriper liberala grundtankar med stark betoning på biologisk mångfald, kulturvärden, landsbygdsutveckling samt principen att förorenaren betalar.

Jordbrukets påverkan på vattenmiljön är viktig att ta på allvar. Sommarens algblomning i Östersjön aktualiserar övergödningens problematik. Övergödningen har lett till att kraftiga algblomningar blivit allt vanligare. Den ökade mängden kväve och fosfor från mänskliga aktiviteter tillförs naturen genom bl.a. avloppsvatten, läckage från jordbruksmark och utsläpp från industrier. I kombination med värme och mycket näring tillväxer växtplankton väldigt snabbt och förvandlar vattnet till en gulgrön soppa.

På senare år har tillförseln minskat tack vare olika åtgärder inom jordbruk, industri och avloppsrening. Halterna av kväve och fosfor är dock fortfarande höga i många vatten och det kan ta lång tid innan nivåerna är normala igen. Under flera decennier – ända fram till 1980-talet – steg näringshalterna markant i både Västerhavet och egentliga Östersjön.

I Östersjöns tillrinningsområde finns ca 34 miljoner hektar åkermark varav ca 3 miljoner hektar i Sverige. Svenska åtgärder har dock stor betydelse eftersom intensiva jordbruk har känsliga vatten som avrinningsområde.

Det är viktigt att klargöra fosfors respektive kvävet påverkan för att med beslutsamhet kunna samlas kring rätt framtida åtgärder. Det är också viktigt att se resultatet av halvtidsöversynen av EU:s jordbrukspolitik (MTR) vad gäller påverkan på övergödningens problematik. Med en 10-procentig minskning av spannmålsarealen samt en motsvarande ökning av vall torde läckaget ha minskat. Detta bör dock analyseras ordentligt samt ligga till underlag för åtgärder. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stormen Gudruns effekter på sikt för inte minst Laholmsbukten bör uppmärksammas då stora skogsområden avskogats och som avvattnas i Lagan, Nissan och Ätran. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet anser det vara av stor vikt att påbörjade satsningar inom nätverk som "Baltic Farmers Forum of environment" samt Sidaprojekt tillsammans med Baltikum och Ryssland uppmuntras att fortsätta. Den breda informationssatsningen "Greppa näringen" samt pilotgårdarnas dokumenterade fältförsök inom "Odling i Balans" har alla till syfte att minska övergödningen samt få ett långsiktigt hållbart jordbruk.

Fel! Okänt namn på

Det är av stor vikt att tillvarata den kraft och kunskap som finns i många organisationer och nätverk. Folkpartiet anslår i sin budget stöd till NGO:ers (frivilligorganisationers) arbete med landsbygdens miljöfrågor. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet anser att ekologisk odling många gånger drivit utvecklingen framåt i en mer miljövänlig riktning. Detta har tillsammans med konsumenternas krav och en bonderörelse "Världens renaste jordbruk" gjort de konventionella brukarna angelägna att bruka på ett miljömässigt hållbart sätt. Greppa Näringen och Odling i Balans har exempelvis haft stor kunskapsförmedlande roll, något vi vill förstärka. Enligt SLI:s årsrapport 2003 konstaterar man däremot att stödet till ekoodlarna är ineffektivt i bemärkelsen att det är fel fördelat över landet. Analysen tyder också på att stödet är för högt. Ekoodlarna står för 20 % av landets brukare. Med anledning av detta bör man granska var de miljömässigt mest effektiva insatserna skall sättas in, där en ökad satsning att ytterligare höja ribban för den konventionella odlingen möjligen skulle få större samlad effekt.

Under många år har Europas jordbrukare använt handelsgödsel med höga halter kadmium i fosfaterna. Det finns kadmiumfria fosfater, men dessa är mycket dyra. Sverige har lyckats förlänga tillstånd i EU att ligga på lägre nivåkrav på kadmium än övriga EU. Målet för oss liberaler är att få med hela EU på denna strikta linje.

Många av vårt lands viktigaste rekreationsområden och mest attraktiva miljöer finns i Sveriges mellanbygder, små gårdar, småskuren sjörik skogsmiljö i Götaland och Svealand. Norrland erbjuder en stor variation av jordbruk, skogsbruk och renbetesområden samt med sitt storslagna fjällandskap.

Folkpartiet anser att det är viktigt att resurser styrs över till miljöinsatser för att slå vakt om den biologiska mångfalden och förhindra en utarmning av vårt kulturhistoriska arv. Folkpartiet anser att det är viktigt att man tillvaratar de naturliga förutsättningar som finns vad gäller odlingsbetingelser i Sverige.

Områdesskydd

Våra unika naturtillgångar måste tillförsäkras kommande generationer. Det gäller både produktions- och miljövärden men också sociala och kulturella värden för människan. Vi har en skyldighet att tillse att den biologiska mångfalden bevaras avseende både växter och djur. Ett långsiktigt hållbart brukande måste därför vara vägledande inom skogsbruk, jordbruk och fiske. För att garantera den biologiska mångfalden krävs att områden skyddas.

Folkpartiet har därför värat om både nationalparker och naturreservat. Vid naturreservatsbildningar vill vi påtala vikten av att skötselplaner upprättas. I Västra Götaland saknar exempelvis en stor del av naturreservaten skötselplaner. Detta riskerar att undergräva förståelsen och acceptansen för nyinrättning av naturreservat. Ofta är det marker som sköts och vårdats i generationer som är mest intressanta ur skyddssynpunkt. Det är därför av stor vikt att skötselplaner inrättas samtidigt som ett naturreservat bildas. Länsstyrelserna bör uppmanas att utveckla nya metoder att genom avtal med lokalintressen

Fel! Okänt namn på

stärka och förbättra värden av naturreservat. Det är också av stor vikt att skälig ersättning utgår till markägaren.

Naturvårdsavtal är ett frivilligt instrument där staten genom skogsvårdsstyrelsen (SVS) ingår ett civilrättsligt avtal med skogsägaren. Det är väsentligt att skogs- och jordägare tillsammans med frivilligorganisationer och berörda myndigheter utvecklar det frivilliga skyddet av värdefull natur. Vi anser att civilrättsliga avtal med markägarna är en bra metod för att skapa utrymme att kombinera dessa olika värden och intressen. SVS har idag en stor efterfrågan på pengar för ersättning till markägare och tvingas säga nej medan länsstyrelserna har svårigheter att använda sina anslag. Medel skulle därför i större omfattning kunna omfördelas till biotopskydd och civilrättsliga avtal.

För att säkra hotade nyckelbiotoper – det handlar ofta om mindre områden på 5–7 ha – krävs ett statligt ekonomiskt ansvar. Enskilda markägare drabbas många gånger av ”moment 22” då man varken får ersättning eller kan sälja till virkesuppköpare.

Många skogsägare har idag certifierat sina skogar genom FSC eller PEFC. Som en del i certifieringen ingår att minst 5 % av en fastighetsareal skall avsättas för naturvården. Detta är en positiv utveckling som bör uppmuntras och utvecklas ytterligare genom information från skogsvårdsmyndigheterna. De bör dessutom kunna inräknas som en viktig andel i avsättningsmålet.

Biotopskydd kan också vara viktigt för att bevara viktiga delar av det öppna landskapet. EU:s nya jordbrukspolitik kan riskera en minskning av antalet betande djur och därmed hota rödlistade arter i jordbrukslandskapet. Här ser Folkpartiet att ökade skyddsinsatser behövs.

Detta bör ges regeringen tillkänna.

Areella näringar och klimat/energipolitiken

I diskussionen om jordbrukets framtid framkommer alltmer jordens och skogens potential även ur energisynpunkt. Spannmål, oljevaxter, energigrödor och skogsråvara har utprovats och kommer att få en ökande betydelse framgent. För att kunna leva upp till EG-direktivet 2001/77/EG om ökad användning av förnybar energi och förnybara drivmedel behövs ytterligare forskningsinsatser. Dessutom måste stimulanserna för förnybara drivmedel behållas.

Det är dessutom angeläget att det garanteras hållbara villkor för framtagande och försäljning av förnyelsebara drivmedel så att dessa blir konkurrenskraftiga. Framställningen av drivmedlet måste ske på ett sådant sätt att den totala negativa miljöbelastningen minskar. Hälften av Europas etanol och en fjärdedel av världens etanol produceras ur eten, som i sin tur produceras från fossil olja. Etanol bör framställas på ett miljömässigt sätt ur växande gröda. Ett certifieringssystem bör införas för att säkerställa den totala miljönyttan.

Jordbrukssektorn står för en tämligen stor andel av växthusgaserna. Detta dels genom utsläpp av koldioxid från sina maskiner, dels genom utsläpp av

metan. Folkpartiet anser att jordbruket också måste bidra till sänkningen av växthusgaserna, samtidigt ser vi stora möjligheter för jordbruket att t.ex. bli leverantörer av biobränsle. Konkret vill vi bl.a. att ett av målen för de svenska landsbygdsutvecklingsprogrammen (LBU-programmen) skall vara att minska jordbrukets negativa klimatpåverkan.

Folkpartiet vill också påpeka att en viktig utveckling inom svenskt jordbruk kan vara utveckling av industrigrödor. Där skulle jordbruket genom en medveten satsning på forskning och utveckling kunna vara en viktig producent av s.k. gröna material och därmed minska beroendet av t.ex. olja och naturgas som bas i den kemiska industrin.

Genom ett enat miljö- och jordbruksutskott har riksdagen gett regeringen i uppdrag att undersöka förutsättningarna för odling av hampa för energiändamål. Det är angeläget att på ett sakligt sätt belysa energinyttan samt undersöka möjligheten att förhindra illegal odling och användning av hampan.

Forskning inom de areella näringarna

Den liberala forskningspolitiken på jordbruks-, skogsbruks- och livsmedelsområdet skiljer sig inte i grunden från den politik vi har på andra forskningsområden. Vi anser att det är av stor vikt att stärka den enskilda forskarens fria ställning. Det är endast då man vågar komma med obehagliga sanningar. Detta är ett av skälen till att vi vill öka fakultetsanslagen till SLU.

För att möta framtiden med dess ekonomiska och ekologiska utmaningar krävs stora satsningar på forskning, både grundforskning och forskning knuten till näringslivet.

Som exempel kan nämnas behovet av fördjupad kunskap inom livsmedelsområdet, alternativ användning av jord- och skogsråvaror t.ex. energi och gröna material samt förädling av exempelvis skogsråvara.

Sveriges lantbruksuniversitet är det enda universitet vars verksamhet inte sorterar under Utbildningsdepartementet utan istället direkt under Jordbruksdepartementet. Universitetets specialstatus har diskuterats men om verksamheten också i fortsättningen skall ligga kvar under Jordbruksdepartementet bör regeringen klarlägga i vilka frågor universitetet har ett speciellt nationellt ansvar gentemot sina näringar. Detta borde också tydliggöras genom att i budgeten öronmärka pengar till sektorsansvaret, d.v.s. samverkan med näringen och myndigheter. Det senare är ett sätt att tydliggöra i vilken omfattning staten anser att universitet skall ägna sig åt den s.k. tredjeuppgiften eller sektorsansvaret och en signal till universitet om att ta hänsyn till detta i sin interna verksamhet. Ett sådant förfarande är inte möjligt i årets budget men regeringen borde få i uppdrag att se över frågan till nästa år. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vad gäller den forskning som stöds av bidrag från Formas anser vi att det är viktigt att den återspeglar vår syn på att hela området från jord till bord skall vara täckt. I dagsläget täcker dock inte Formas området längre än till råvaruproduktionen, förädlingen av livsmedel till färdig produkt finns inte

Fel! Okänt namn på

med. Vi anser att detta är fel och att Formas även skall ta ett ansvar för den livsmedelstekniska forskningen. På sikt borde man dock se över hur och var rådsforskningen vad avser livsmedelsproduktion bör ligga. Detta speciellt med hänsyn till Folkpartiets uppfattning att jordbruks- och livsmedelsfrågor inte bör vara ett separat politikområde, utan inkluderas i den allmänna konsument- och näringslivspolitik. Det är nu läge att utvärdera Formas ställning inom forskningsfinansieringen. Folkpartiet anser att man bör överväga att lägga ner Formas och i stället flytta delar av livsmedelsforskningen till Vetenskapsrådet under ett eget forskningsområde. Vidare bör delar av Formas anslag kunna användas för att öka den direkta fakultetsfinansieringen av högskolor och universitet t.ex. via forskarskolor inom livsmedels- och jordbruksområdet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Avel, förädling och genteknik inom de areella näringarna

Modern genteknik inom jord- och skogsbruk är en relativt ny företeelse som väckt mycket debatt. I och med den nya lagstiftningen kring märkning av livsmedel som innehåller genmodifierade organismer (GMO) bör konsumentintresset av möjligheten att välja bort genmodifierade livsmedel vara tillgodosett. Sverige bör därför arbeta för att de facto-moratoriet vad avser GMO inom EU försvinner. Det finns all anledning att tro att användningen av genförädling inom jordbruket kommer att öka. Såsom är fallet med ny teknik skapar gentekniken inom jordbruket ett antal frågeställningar som ofta går längre än tekniken i sig, frågor som berör säkerhet, i detta fall för konsumenter och miljö, men också etiska frågeställningar. Det krävs en oberoende risk- och konsekvensanalys.

Djuravel och växtförädling har förekommit i alla tider. Det som skiljer den nya tekniken från de traditionella metoderna är att gener kan överföras mellan arter som inte kan befrukta varandra. Vid traditionell djuravel överförs såväl önskade som oönskade gener. Den nya gentekniken tillåter att bara en önskad gen överflyttas från en organism till en annan. På detta sätt skapas en ny organism som har önskade egenskaper. Det finns i dag inga vetenskapliga bevis för att gentekniken som sådan, om den används på ett riktigt sätt, orsakar risker för konsumenter eller miljö. Däremot kan man inte utesluta att vissa genmodifierade organismer, likaväl som organismer som förädlats enligt traditionella metoder, kan orsaka problem både för miljö och konsumentersäkerhet.

Det är av flera skäl nu rimligt att gå från en specifik lagstiftning endast riktad mot gentekniken till en generell lagstiftning som behandlar hela området vad avser avel och växtförädling på ett likvärdigt sätt. För det första har gentekniken nu nått ett stadium där man får betrakta den som en mogen teknik. För det andra blir vi alltmer medvetna om de risker som traditionell avel och växtförädling samt inte minst införandet av för ekosystemet främmande arter kan orsaka. Dessutom börjar vi nu nå ett stadium där det är uppenbart att nya

förädlingstekniker utvecklas specifikt för att kringgå lagstiftningen kring genteknik, trots att effekter och risker med tekniker som t.ex. TILLING (där man avsiktligt skapar mutationer genom joniserande strålning) får anses vara likvärdiga med genteknik.

Vi anser därför att Sverige borde verka för en enhetlig lagstiftning inom EU vad gäller konsumentssäkerhet och etik rörande avel och växtförädling som är likvärdig för både traditionella och gentekniska förädlingsmetoder. Den etiska lagstiftningen borde bl.a. ta hänsyn till hur djurhälsan påverkas av förädling och borde leda till att avarter såsom t.ex. uppfödning av Belgian Blue skulle kunna hindras. Likaså borde Sverige verka för en nationell miljölagstiftning vad gäller miljöpåverkan av nya grödor och djur. Dessutom krävs en speciallagstiftning för modifierade växter vad avser kommersiellt skydd för konventionella grödor, särskilt ekologiskt odlade grödor, rörande risken för inblandning av GMO. Regeringen har nu uppdragit åt Jordbruksverket att ta fram en förordning kring samexistensen, men den väsentligaste frågan om samexistens, nämligen den om skadestånd till konventionella odlare och ekodlare, berörs inte. Regeringen bör snarast tydliggöra hur denna fråga skall beaktas.

Gentekniknämnden har vid flera tillfällen lyft fram behovet av ökad riskforskning vad avser gentekniskt modifierade grödor. Folkpartiet delar denna uppfattning men vill utöka detta till att inte bara gälla modifierade grödor utan mer generellt introduktionen av förädlade växter samt helt nya växter och djur i ekosystemet. Här vill vi påpeka att introduktionen inte bara gäller kommersiella grödor utan att t.ex. nya trädgårdsväxter också kan utgöra en fara för miljön.

Jämställdhet i de areella näringarna

För att kunna förstärka företagande, såväl kvinnligt som manligt, kan förenkling vad exempelvis gäller F-skattsedel underlätta mycket. I genomsnitt tjänar kvinnor drygt 80 % av vad män gör. En av förklaringarna till detta är att många kvinnor arbetar inom den offentliga sektorn, såsom inom vården, omsorgen och skolan. Folkpartiet anser att kvinnor skall ha fler arbetsgivare att välja mellan. Detta skulle vara ett bra sätt för kvinnor att få upp sina löner. Att även på landsbygden kunna välja mellan olika arbetsgivare inom exempelvis vård, skola och omsorg kan inte minst lönemässigt betyda mycket. Vidare är det viktigt både i ett jämställdhets- och landsbygdsperspektiv att man undviker att koppla samman makars försörjning. Ett exempel på detta är reglerna för fåmansföretag som gör att make eller maka inte får del av arbetslöshetsersättning om den andra parten driver ett företag.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Anita Brodén (fp)

Lennart Fremling (fp)

Marie Wahlgren (fp)

Gunnar Nordmark (fp)

Sverker Thorén (fp)

Heli Berg (fp)